

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:
Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő:
Bund Károly.

Megjelenik minden hónap 15.-én.

Negyvenedik évf.

VI. füzet.

1901. június hónap.

Előfizetési díj egy évre 16 kor. Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alap. tagok, kik 300 kor.-nál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

— Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A kopár területeken használt ültetési módokról.

Irta és az Országos Erdészeti Egyesületben 1901. május hó 4-én előadta:
Havas Ágoston uradalmi erdőmester.

Téglás Károly szaktársam az Erd. Lapok februári füzetében összehasonlítást tesz a Mikolás-féle dombos és a Kožešnik-féle fészkes ültetés között. Ez a gonddal és szakértelemmel megírt értekezés, mely írójának nem csak jó szemét dicséri, hanem azt a jó szándékát is, melylyel a kopár területek beerdősítésének ügyét, ezt a közgazdaságunkra annyira fontos kérdést szolgálni akarja, indit engem arra, hogy ismételve felszólaljak ebben a tárgyban. Előre bocsátom, hogy távol áll tőlem minden személyeskedés szándéka; amiú mondani fogok, legjobb meggyőződésem szerint, személyes tapasztalataim alapján, tisztán az ügy érdekében mondom, röviden, nehogy unalmassá

váljam. De ha szerény szavaim mégis, valakinek az érzékenységet érintenék, azokért már a közügy érdekében is előre bocsánatot kérek.

Szükségesnek tartom, hogy az ily fontos kérdést minden oldalról megvilágítsuk. Ha ezen felszólalásommal a velem ellenkező véleményt megszólaltatom, hiszem, hogy megszólaltatom a velem egyezőt is és a vitából leszűrődnek annak tanulságai. Téglás szaktársam már bizonyos aggodalmakat érez, mikor a Mikolás-féle dombos ültetést dicséri és kénytelen annak több hátrányára is rámutatni, mint pl. hogy az egerek, a vadsertések kárt tehetnek, sőt tesznek is a dombokban, miáltal az azokba ültetett cseméték gyökerei a felszínre kerülnek és elpusztulnak. Én magam is tettem kísérletet a Mikolás-féle eljárással, bár nem tagadom bizonyos előítélettel. Megfigyeltem ezen ültetési módnak előnyeit és hátrányait, még pedig nemcsak a magam munkáján, melyet elfogultsággal lehetne vádolni, hanem a másén is és ezen megfigyelésem alapján kénytelen vagyok kijelenteni, hogy ez az ültetési mód alapjában hibás. Tudom, hogy nagyot mondok, mert ez ültetési módnak sok hive van; de nem tehetek róla, ez meggyőződésemmé és megkísérlelem, hogy ezen meggyőződésemmre alapított ítéletemet megokoljam. A Mikolás-féle eljárást ő maga is, hivei is főképpen sekély termőréteggel bíró kopár területeken alkalmazzák, leginkább oly helyen, hol az altalaj mészke. Én legalább ilyen helyeken láttam és hallottam alkalmazni. Szerény véleményem szerint a Mikolás-féle eljárás azért hibás alapjában, mert a dombos ültetésnek nem a száraz, forró, napnak kitett oldalakon van helye, hanem a nedves vizenyős talajon. Azt hiszem ezt nem szükséges bővebben magyaráznom, mert hisz magától értetődik, hogy a domb előbb szárad ki, mint a gödör. A

Mikolás-féle ültetési módnak egyik előnye állítólag az is, hogy olcsóbb, mint a gödrös ültetés; mert elesik a gödörösás költsége. Ezt én nem vonom kétségbe; de azt állítom ezzel szemben, hogy ez a megtakarítás nem nagy, és ezt a takarékosagot, mint azt hátrább látni fogjuk, később drágán kell megfizetnünk. Arra az állításra pedig, hogy a Mikolás-féle eljárással ott is lehet ültetni, a hol egyáltalán nem lehet gödröt ásni, azt mondom, hogy ilyen összefüggő nagy területek alig vannak. Ha pedig mégis volnának, az ilyen helyeken, a hol a felső talaj csak néhány centiméter vagy egyáltalán nincs felső talaj, csak kőszikla vagy kőlap, az ilyen helyeken azt hiszem a Mikolás-féle eljárással sem fogunk erdőt nevelni. Ha tehát a beerdősítendő kopár területen vannak is közben olyan részek, a melyeken számbavehető költséggel nem lehet gödröket ásni, hát ezeket egyszerűen kihagyjuk. Véleményem szerint nem okvetlenül szükséges, hogy egy beerdősített kopár területen álló állab teljes vagy ahhoz közel álló záródásu legyen. Az ilyen kihagyások által képződött tisztások a körülötte képződő erdő által idővel ugy is termőképesse tétetnek.

A Mikolás-féle eljárással tényleg sokan elég szép eredményt értek el, de véleményem szerint ez nem irható egészen a dombos ültetés javára, mert azokon a helyeken, a melyeket én láttam, merem állítani, hogy a gödrös ültetéssel ugyan ezt az eredményt, ha nem nagyobb, lehetett volna elérni. Van azonban a Mikolás-féle eljárásnak egy nagy előnye és ezt kész örömmel ismerem el, az, hogy a talajról leválasztott gyepet kellőképen felhasználja az ültetésnél, a minek különösen napnak kitett száraz sekély talaju lejtők befásításánál igen nagy jelentősége van. Éppen azért, mint azt Téglás szaktársam is teszi

az említett értekezésében, nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy ott a hol a beerdősítendő területen gyepek is vannak, használjuk azt fel a gödrös ültetésnél is.

A Téglás szaktársam által említett hátrányokon kívül van a Mikolás-féle ültetési módnak még egyéb baja is. A dombos ültetést leginkább fekete és erdei fenyő ültetésénél alkalmazzák. Azt hiszem köztudomású dolog, hogy az erdei és feketefenyő ültetéseket, különösen száraz, meleg oldalakon hamarosan feltalálja sok egyéb ellenségén kívül rendszeren legelőször a *Lophyrus rufus*, melynek álhernyója, ha nem irtják kellő eredménnyel, roppantul elszaporodik, úgy hogy nagy területű fiatalosokat rág le egy év alatt annyira, hogy csak a legutóbbi évi tűket hagyja érintetlenül. Ha pedig egy évben kétszer is szaporodik, a mi ilyen meleg helyeken megis történhetik, akkor az utolsó évi tűket is lerágja s az így teljesen lerágott fenyő elpusztul. A *Lophyrus rufus*-nak, mint sok egyéb a földön vagy a földben telelő rovarnak kipusztítására pedig a legolcsóbb és legbiztosabb mód az ilyen megszállott erdőbe a sertéseknek behajtása, melyek a hernyók bábjaikat megeszik és azt elpusztítják. De a dombos ültetésbe, az ültetés tönkretételének veszedelme nélkül nem hajthatunk sertéseket, annál kevésbbé, mert a *Lophyrus rufus* bábja rendszeren a fa tövében a talajtakaróban, vagy a talajban kisebb mélységben van. De ha mégis behajtjuk, a sertés a hernyóbábót megérzi, azt keresi, a dombot többé kevésbbé szét-turja, különösen ha a dombban esetleg még más mélyebben tartózkodó rovar is van. Ennek folytán a csemete gyökere a felszínre kerül s előbb-utóbb elpusztul, hacsak a dombokat hamarosan újra helyre nem állítjuk.

De hátránya a dombos ültetésnek még az is, hogy meredek hegyoldalokon a dombok nem állandók. A lefutó

eső és hólé kikezdi a dombokat s ha folyton nem javítgatjuk, lassankint el is viszi.

Miután a dombos ültetés ezen főhibáira rámutattam, kénytelen vagyok a kopárok erdősítésénél száraz sekély talajon is a *gödrös ültetést a dombosnál feltétlenül jobbnak állítani*. Csakhogy csináljuk ezt is azzal a gonddal, a melylyel a dombos ültetést. Midőn a fentebb elmondott hátrányokra felhívom az érdeklődők szives figyelmét, ezt főképen azért teszem, mert régóta szomorú tapasztalataim győztek meg arról, hogy akkor kezdődik tulajdonképen igazán a baj, ha a feketefenyő-ültetés 2—3 sőt több éves. Akkor lépi azt el sok mindenféle rovar. Tehát már az ültetésnél számot kell vetnünk azzal, hogy ezek ellen annak idején védekeznünk kell. Nem szándékozom azt az ültetési módot, melyet én közel husz évi tapasztalataim alapján a felügyeletem alá tartozó erdőkben meghonosítottam, újra előadni, már csak azért sem, mert azt az Erd. Lapokban úgy is leirtam.*) De azért sem, mert ez nem is új mód, csak a réginek lelkiismeretes végrehajtása és a viszonyokhoz való alkalmazása. Nem szeretném azonban azt sem, ha rám illenék az a közmondás, hogy minden cigány a maga lovát dicséri. Mindössze egynémely, véleményem szerint a kopárok beerdősítésénél igen fontos dologra akarom még igen tisztelt hallgatóim szives figyelmét felhívni. Nem akarok nagyképüsködni, de talán nem végzek egészen haszontalan dolgot, ha azt mondom, hogy ma, midőn a kopár területek beerdősítésének mozgalma már igen öröndetesen szép arányokat ölt, évről-évre számtalan elültetett csemete pusztul el és ezzel igen sok jó akarat, pénz és munkaerő vész kárba.

*) E. L. 1897. VII. 535. és 1900. VI. 457. old.

A sikertelen munka pedig legtöbbször lehangolólag hat, különösen a köznépnél, a mely különben is ellen-szenvvel fogad minden újítást, mely reá újabb anyagi megterheltetést ró. Ha egy-egy kopárerdősírtési kísérlet nem sikerül, hamar találunk rá mentséget. Ilyen az, hogy bizony nagyon rossz a talaj, meg hogy nem csoda, ha nem sikerült, nagy volt a szárazság. Ezek a mentségek könnyen azt a véleményt kelthetik, még talán néha a szakemberben is, hogy ilyen helyen nem lehet eredmény-nyel erdősiteni.

Pedig én azt hiszem, hogy ilyen esetekben igen sok-szor nem a talajban és szárazságban van a hiba. *Először is csak ott alkalmazzunk fenyőt, a hol más, különösen érté-kes lombfanemmel egyáltalán nem boldogulunk, mert a fenyő-nek sokkal több ellensége van minden időben, mint a lombfa-nemeknek, különösen ha az nem neki való talajba és ég-hajlat alá kerül.*

A lombfafiatalos, ha leég, vad lerágja vagy más hasonló baj éri, töröl újra kihajt; míg a fenyő teljesen elpusztul. Ha pedig már fenyőt alkalmazunk, ugy csak iskolázott erőteljes csemetét ültessünk. A legritkább eset-ben látom vagy hallom, hogy az ültetések-nél átiskolázott fenyőcsemetéket használnának fel. Pedig ez sekély, forró talaju helyeken nagyon fontos.

Drágább ugyan az iskolázott csemete és elültetése is, mint az iskolázatlan és annak ültetése; de ez a drá-gaság csak látszólagos, mert bőven megtérül az elért eredményben. Minél rosszabb, minél kevésbé termékeny valamely talaj, annál nagyobb aránylag az eredmény az iskolázott csemetékkel és annál kisebb az iskolázatlanok-kal. Az iskolázott csemeték sokkal gyorsabban fejlődnek mint az iskolázatlanok, tehát nyerünk az évi növekvésben,

hamarább kiszabadulnak úgy a *Lophirus rufus*, mint a *Pissodes notatus* okozta veszedelemből.

Mellőzzük az ültetésnél a talaj felszínén esetleg található kiégett és felbomlott laza televényt, ha ez fekete színével még oly csábító is, mert az igen gyorsan kiszárad, annyira, hogy néha a szél is elviszi. Lehetőleg agyagos földet tegyünk a csemeték gyökereihez, mert az bámulatosan sokáig tartja a nedvességet. Végül pedig, ha a viszonyok és különösen a költség megengedi, az okvetlenül szükségesnél valamivel mélyebb gödröt készítettessünk a csemetéknek, úgy, hogy az ültetés után ne kelljen azt egészen földdel betemetni, hanem egy kis gödör maradjon.

A gödör széle a csemete tövére árnyékot vet s így is védi a kiszáradástól, másrészt pedig az elfutó nedvességet felfogja s a gödörben a csemete nem szárad ki oly hamar, mint máskülönben. Ezek a gödrök a lejtős oldalakon ugyan egy-két év alatt eliszapolódnak, de az nem baj, mert akkor nincs is rájuk szükség, csak főképen az első évben.

Ezek azok, a miket ebben a dologban röviden elmondani szükségesnek tartottam. Midőn ezt tettem, azzal a meggyőződéssel tettem, hogy ha a közügyet lelkiismeretesen szolgálni akarjuk, kötelességünk a közdolgokban véleményünket őszintén, de mindenkor tárgyilagosan megmondani, még akkor is, ha az talán a többség részéről nem is találkozunk helyesléssel.

Midőn még az elmondottakat szives figyelmükbe ajánlom, igen köszönöm érdeklődésüket.